

Posudek oponenta práce

Schwanková, Michaela. *Problematika nerovností v přístupu ke vzdělávání na počátku 21. století z pohledu politických dokumentů mezinárodních organizací*. Praha, 2016. 91 s., 1 příloha. Diplomová práce (Mgr.). Univerzita Karlova v Praze, Filozofická fakulta, Katedra andragogiky a personálního řízení. Vedoucí práce: PhDr. Martin Kopecký, Ph.D.

1. Obsah a struktura práce

Předložený text se zabývá tematikou, které je velmi dobře zvolená vzhledem ke své aktuálnosti i relativně nižší míře rozpracovanosti. Práce má rozsah 70 stran výkladu a je rozdělena do šesti samostatných kapitol, Úvodu a Závěru. Strukturu lze hodnotit jako logickou a celkově účelnou. Cíl i metodika zpracování jsou v Úvodu práce relevantně formulovány.

2. Odborná úroveň

Vzhledem ke složitosti a komplexnosti ústředního tématu představuje jeho zpracování výzvu, která vyžaduje skutečně multidisciplinární přístup. Dá se konstatovat, že navzdory některým drobným zaváháním byla autorka ve své činnosti úspěšná a problematiku se jí podařilo zasadit širokých sociálních a kulturních souvislostí. První kapitola plní funkci koncepčního a terminologického úvodu, kapitoly následující se již konkrétněji zaměřují na ústřední téma nerovností, komparaci výzkumů účasti dospělé populace na vzdělávacích aktivitách a především na ústřední analýzu vybraných dokumentů. Výklad je poměrně komplexní a podrobný, v mnoha ohledech vyčerpávající, místy však výrazně narativní. Přehledný, ale rovněž přehledový. Autorce se podařilo shromáždit velké množství informací, které však nejsou ve svém důsledku dostatečně vytěženy. Práce má tak převažující deskriptivní charakter, který sice nenarušuje vysokou informační hodnotu textu, přesto je však absence skutečně relevantně provedené analýzy či komparace zcela zřejmá. Výsledkem je tak nejspíše komentovaný výčet koncentrovaných dat. Pro komplexní uchopení tématu mi schází především podrobnější rozpracování podob a příčin zkoumaných nerovností. Autorka se snaží prostřednictvím rozboru vybraných dokumentů analyzovat něco, co není v rámci textu dostatečně operacionalizováno. Na druhou stranu je výčet využívaných dokumentů skutečně reprezentativní, autorka vhodně vybírá jednotlivé cíle a kontexty, aby je v následujících pasážích komparovala.

Celkově převažující pozitivní dojem z práce částečně narušují občasné problematické či nevhodně zvolené formulace (za všechny např. na s. 19: „Významný důraz je kladen na vzdělávání a výchovu dětí a mládeže, ovšem i dospělý se musel vždy učit.“) i věcné chyby (např. scholé rozhodně nebyl pouze koncept „Platóna a Aristotela“). Přehled historického vývoje konceptu celoživotního učení je sice podrobný, přesto však poněkud výběrový. Autorka se více zaměřuje na institucionální vývoj a souvisejícím dobovým, byť pro ústřední téma důležitým, kontextům se již nedostává tolik prostoru. Je sice pravda, že pojem „celoživotní učení“ nahrazuje od devadesátých let 20. století dosud používané „celoživotní vzdělávání“, nicméně tato proměna se týká především dokumentů UNESCO a EU, neboť OECD jej využívala již od sedmdesátých let. Mimochodem, v celém textu poměrně nekoordinovaně variije požívání originální názvů popisovaných dokumentů a jejich českých překladů. Třetí kapitola je nazvaná „Účast dospělých na dalším vzdělávání a učení“, aniž by autorka zaznamenala, že pojem „další vzdělávání“ je poměrně konkrétně obsahově vymezen (mimo jiné i v řadě jí zmíněných dokumentů). V kapitole se ovšem zabývá rovněž formálním vzděláváním dospělých, což je nonsens. Tyto pasáže jsou rovněž determinovány tím, že autorka nepracuje s aktuálními údaji, takže text nevystihuje skutečně současný stav vzdělávání dospělých (nikoli dalšího vzdělávání) především v EU. Vymezení motivace v rámci čtvrté

kapitoly se vztahuje primárně k profesnímu vzdělávání a příliš nereflektuje existenci zájmového nebo občanského vzdělávání dospělých.

3. Práce s literaturou

Soupis bibliografických citací obsahuje nadprůměrný počet 103 pramenů, přičemž výrazné zastoupení mají – vzhledem k tématu zcela očekávaně – strategické dokumenty mezinárodních organizací. Výběr zdrojů je možno ohodnotit jako solidní a pokrývající široké aspekty vybrané problematiky. Autorka pak v celém textu prokazuje svou schopnost korektně s těmito prameny pracovat a vybírat vhodné citace. Samotný Soupis však obsahuje několik drobných odchylek od podoby požadované normou: u zdrojů s více autory je zvykem před jménem posledního autora uvádět místo čárky spojku „a“, autorka nedodrží jednotnou formu ISBN, nejednotně je nakládáno s kurzívou (např. zdroj Centeno) apod. Jedná se však o marginální neovlivňující jednoznačně převažující pozitiva.

4. Grafické zpracování

Z hlediska grafického zpracování je práce vypracována zodpovědně a nevykazuje žádná závažnější pochybení.

5. Jazyková úroveň

Posuzovaná diplomová práce vykazuje odpovídající stylistikou i gramatickou úroveň. Výklad je čtivý a kultivovaný, pohybuje se na pomezí vědeckého a populárně esejistického stylu.

6. Podněty k rozpravě

a) Jaké jsou aktuální údaje ilustrující stav vzdělávání dospělých v rámci EU (viz kapitola 3)?

b) Jak by autorka zhodnotila situaci v ČR v kontextu ústřední problematiky, tj. nerovnosti v přístupu ke vzdělávání.

7. Závěrečné hodnocení práce

Z celé práce je zřejmé, že autorka se v dané problematice solidně orientuje, text vykazuje odpovídající odbornou i stylistickou úroveň a je z něj patrné množství vloženého úsilí. K práci jako celku nicméně nemám z formálního ani odborného pohledu žádné výraznější připomínky. Domnívám se, že ji lze považovat za celkově zdařilou a vyhovující, a proto ji doporučuji k obhajobě.

Návrh známky: **velmi dobře**

V Praze dne 13. června 2016

PhDr. Michal Šerák, Ph.D.